

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

SuPerin näkemys on, että kolmansista maista Suomeen aktiivisesti rekrytoidut työntekijät tarvitsevat välittömästi Suomeen saapuessaan kotoutumista edistävää kotoutumiskoulutusta, erityisesti kielikoulutusta. Kokemuksemme mukaan työnantajat ja rekrytointipalveluyritykset eivät tällä hetkellä tarjoa riittävästi tai tasalaatuisesti lähtömaakoulutusta.

Lähtömaakoulutuksen sisältämä kielikoulutus, työelämätietous ja kohdemaatietous ei ole asianmukaista. Riittämättömän lähtömaakoulutuksen saatuaan työntekijällä ei ole valmiuksia vastata omasta kotoutumisestaan: ainoastaan riittävä kielitaito ja yhteiskunnan toimintojen ymmärtäminen mahdollistaa valmiuksia selviytyä suomalaisessa työympäristössä.

Ilman julkisesti järjestettyä ja velvoittavaa kotoutumiskoulutusta aktiivisesti rekrytoidut työntekijät jäävät helposti palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Siksi kotoutumiskoulutuksen tulee olla pakollinen kaikille Suomeen työperusteisesti tuleville – ei vain työnhakijoille tai työttömille – ja sen on oltava maksuton ja yhdenvertaisesti saatavilla.

SuPerin näkemys on, että kolmansista maista aktiivisesti rekrytoituille kotoutumiskoulutus järjestetään osana lähtömaakoulutusta. Tämä takaa sen, että rekrytoitavilla on jo Suomeen tullessa riittävät valmiudet integroitua yhteiskuntaan, sekä riittävä kielitaito selviytyä arjesta ja oppisopimusopinnoista.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Kotoutumiskoulutuksen rahoituksen leikkaukset ovat ristiriidassa työvoiman saatavuuden turvaamisen kanssa. Jos Suomeen aktiivisesti rekrytoidut työntekijät eivät saa riittävästi kieli- ja kotoutumiskoulutusta, seuraukset näyttäytyvät myöhemmin esimerkiksi:

- heikompana työkykynä ja suurempana kuormituksena työpaikoille
- suurempana perehdyttämisen tarpeena työntekijöille ja työnantajille

- lisääntyvinä työturvallisuusriskeinä

Leikkaukset eivät siis johda pitkäaikaisiin säästöihin, vaan siirtävät kustannuksia muihin järjestelmiin. Kolmansista maista tuleville, jotka ovat usein muutoinkin heikoimmassa asemassa, kotoutumiskoulutus on ratkaiseva investointi, ei kustannus. Riittävä kielitaito ja yhteiskunnallinen ymmärrys ovat ratkaisevia työntekijöiden työperäisen hyväksikäytön ehkäisemisessä.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Tällä hetkellä kolmansista maista aktiivisesti rekrytoidut eivät kuulu kunnan järjestämien kotouttamispalvelujen ensisijaiseen kohderyhmään. Tämä asettaa heidät kotoutumisen suhteen eriarvoiseen asemaan verrattuna ensisijaisiin kohderyhmiin.

Kun kotoutumisen velvoittavuutta lisätään, tulee samalla varmistaa, että myös työperusteisesti Suomeen tulevilla on tosiasialliset mahdollisuudet osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin. Velvoitteita ei voi lisätä tilanteessa, jossa tarjolla olevat palvelut eivät tavoita aktiivisen rekrytoinnin kohteena olevia työntekijöitä.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Alkuvaiheen palveluprosessin muutoksissa on varmistettava, että kolmansista maista aktiivisesti rekrytoidut eivät putoa palvelujen ulkopuolelle. Tämä varmistetaan mahdollistamalla kotoutumiskoulutus osana lähtömaakoulutusta.

Muut huomiot

- Kolmansista maista rekrytoidut työntekijät ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa työnantajasidonnaisuuden, kielitaidon puutteen ja rajallisen sosiaalisen tuen vuoksi. Tämä on huomioitava lainsäädäntöhankkeissa.
- Kotoutuminen, yhteiskunnan ymmärtäminen ja riittävä kielitaito lisää ihmisten hyvinvointia, lisää maahan tulleiden pysyvyyttä ja vähentää työperäistä hyväksikäyttöä.
- Lähi- ja perushoitajaliitto SuPer korostaa, että lainsäädännössä on aina huomioitava eettiset näkökohdat sekä ihmisten tasavertainen kohtelu. SuPerin näkemyksen mukaan aktiivisesti rekrytoidut työntekijät jäävät pysyvästi Suomeen vain, jos heille taataan aidot ja yhdenvertaiset mahdollisuudet integroitua ja rakentaa elämänsä täällä muiden kanssa samoin edellytyksin.

